

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Zdravotně sociální fakulta**

**VÝKLADOVÝ SLOVNÍK
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU**

(doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu „Ochrana obyvatelstva“)

ČESKÉ BUDĚJOVICE 2008

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

právě jste si otevřeli elektronickou podobu první (zkušební) verze „Výkladového slovníku Integrovaného záchranného systému“. Název studijní pomůcky zdůrazňuje, že její obsah je zaměřen na výklad pojmů, se kterými se zpravidla setkáte, pokud se blíže zabýváte problematikou Integrovaného záchranného systému České republiky, respektive jeho základních a ostatních složek.

Výkladový slovník je především určen všem studentům, kteří při svém studiu na Zdravotně sociální fakultě, případně i na ostatních fakultách Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, přijdou do styku s problematikou ochrany obyvatelstva. To však neznamená, že nemůže být pomůckou i pro ostatní, kteří se při své odborné práci setkají s pojmy jim poněkud vzdálenými a pro něž hledají vysvětlení.

Předloženou první (zkušební) verzi výkladového slovníku jsem sestavil z materiálů, jejichž seznam je uveden na závěrečných stránkách. Při výběru pojmů používaných v oblasti ochrany obyvatelstva jsem si však uvědomil, že nejen jejich výběr, ale i jejich správný překlad do cizích jazyků je pro jedince činností značně obtížnou. Proto uvítám všechny věcné připomínky, které umožní úpravy pomůcky do verze, lépe vystihující danou problematiku.

Brno, květen 2008

Prof. Ing. Gustav Šafr, DrSc.

AKTIVNÍ ZÓNA ZÁPLAVOVÉHO ÚZEMÍ

(active floodplain zone; zone (f) active du zone de l'inondation)

Území v zastavěných územích obcí a v územích určených k zástavbě podle územních plánů, jež při povodni odvádí rozhodující část celkového průtoku, a tak bezprostředně ohrožuje život, zdraví a majetek lidí.

(Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 236/2002 Sb., o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu.)

ASANAČNÍ PRÁCE (OBNOVOVACÍ PRÁCE)

Asanační (obnovovací) práce jsou činnosti spočívající v revitalizaci životního prostředí a činnosti směřující k únosné obnově životního prostředí, společenského života a materiálních hodnot. Obecně jde o činnosti směřující k obnově území, které neodstraňují riziko ohrožení života a životního prostředí a nemají charakter záchranných a likvidačních prací (bezprostředních opatření).

BEZPEČNOST

(security/safety; sécurité (f)/sûreté (f))

Stav, kdy jsou na efektivní míru omezeny hrozby pro objekt a jeho zájmy a tento objekt je k omezení stávajících i potenciálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při něm spolupracovat.

Souhrn opatření k zajištění vnitřní bezpečnosti a pořádku ve státě, k zabezpečení respektování listiny základních lidských práv a svobod občanů a demokratického zřízení.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA

Souhrn základních státních zájmů a cílů, jakož i hlavních nástrojů k jejich dosažení. Cílem je zabezpečit státní svrchovanost a územní celistvost, ústavnost a činnost demokratických institucí, ekonomický a sociální rozvoj státu, ochranu zdraví a životů občanů, majetku státu, právnických a fyzických osob, kulturních hodnot, životního prostředí apod. Tvoří ji dílčí politické komponenty: zahraniční politika v oblasti bezpečnosti, obranná a vojenská politika a politika vnitřního pořádku a vnitřní bezpečnosti.

(In: *Bezpečnostní strategie ČR*, AVIS, 1999 Praha.)

BEZPEČNOSTNÍ RADA KRAJE

Bezpečnostní rada kraje je koordinačním orgánem pro přípravu na krizové situace. Předsedou bezpečnostní rady kraje je hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy, který jmenuje členy bezpečnostní rady kraje.

(Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, Nařízení vlády č. 462/2000 Sb. k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.; In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

BEZPEČNOSTNÍ RADA OBCE

Bezpečnostní rada obce určené podle § 15 odst. 4 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, je koordinačním orgánem pro přípravu na krizové situace. Takto určené obci je hasičským záchranným sborem kraje uložena povinnost rozpracovat vybrané úkoly krizového plánu kraje. Předsedou bezpečnostní rady obce určené je starosta příslušné obce, který jmenuje členy bezpečnostní rady obce.

(Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, Nařízení vlády č. 462/2000 Sb. k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.; In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

BEZPEČNOSTNÍ RADA STÁTU

(National Security Council; Conseil (m) de sécurité de l'État)

Stálý pracovní orgán vlády zřízený ústavním zákonem pro koordinaci problematiky bezpečnosti ČR a přípravu návrhů opatření k jejímu zajišťování. Za válečného stavu (za určitých podmínek již a stavu ohrožení státu) přebírá působnost a odpovědnost vlády v záležitostech bezpečnosti ČR.

Stálý pracovní orgán vlády ČR v oblasti bezpečnostní problematiky. BRS byla zřízena na základě ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR. Základním úkolem BRS je podílet se na tvorbě spolehlivého bezpečnostního systému státu, zabezpečovat koordinaci a kontrolu opatření k zajištění bezpečnosti ČR a mezinárodních závazků. Stálými pracovními orgány BRS jsou: Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky, Výbor pro obranné plánování, Výbor pro civilní nouzové plánování a Výbor pro zpravodajskou činnost. Pracovním orgánem BRS pro řešení krizových situací je Ústřední krizový štáb. BRS tvoří předseda vlády ČR a další vybraní členové vlády ČR podle rozhodnutí vlády ČR.

(In: Usnesení vlády ČR č. 391 ze dne 10. června 1998, ve znění pozdějších usnesení)

BEZPEČNOSTNÍ RIZIKO

Bezpečnostní riziko je možné vznikající nebezpečí za předpokladu, že nebezpečné jevy neproběhnou. Riziko vytváří možnost vzniku události s tím, že výsledek se bude lišit od plánovaného cíle (vzniká určitá nejistota). Bezpečnostní rizika jsou zdroje potenciálního ohrožení bezpečnosti státu, které nelze jednoznačně vyloučit, která mohou mít těžko předvídatelný vývoj

BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM STÁTU

(national security system; système (m) national de sécurité)

Systém orgánů veřejné správy, ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů a služeb, havarijních a jiných služeb, právnických a fyzických osob, jejich vzájemných vazeb a činností, zabezpečujících koordinovaný postup při zajišťování bezpečnosti státu a jeho obyvatelstva.

Komplexní systém státu, který zajišťuje bezpečnost republiky, udržení a prosazení jejích životních a strategických zájmů proti všem formám destabilizace bezpečnostní situace uvnitř i vně státu.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

BEZPEČNOSTNÍ UZÁVĚRA

Bezpečnostní uzávěra představuje místo řízeného vstupu a výstupu do a z vnější zóny; bývá zpravidla umístěna na přístupové komunikaci k místu zásahu tak, aby byla možnost provést odklon dopravy mimo vnější zónu.

BEZPEČNOST STÁTU

Schopnost státu čelit vojenským i nevojenským ohrožením. Bezpečnost je charakterizována vnějšími a vnitřními podmínkami, zajišťujícími jeho svrchovanost a územní celistvost, ochranu jeho demokratických principů, majetkových hodnot na jeho území, uchování řídicích struktur státní správy a životních podmínek občanů, ochranu jejich životů, zdraví, majetku, občanských práv, svobod a zabezpečení vnitřního pořádku.

BĚŽNÝ STAV

(normal state; état (m) normal)

Období, ve kterém nedochází k narušení života společnosti (fungování systému), nebo ve kterém přípustná míra narušení nevybočuje z rámce přijatých norem.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

CELOSTÁTNÍ RADIČNÍ MONITOROVACÍ SÍŤ

(National Radiation Monitoring Network; réseau (m) national de la surveillance de la radiation)

Soustava měřicích míst a systém prostředků odborně, technicky a personálně vybavených a organizačně propojených pro potřeby monitorování radiační situace na území ČR.

(Vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 319/2002 Sb., o funkci a organizaci celostátní radiační monitorovací sítě. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

CENTRÁLNÍ HMOTNÉ REZERVY (STÁTNÍ HMOTNÉ REZERVY)

Zásoby majetku (materiálů), které má stát k dispozici pro zabezpečení uspokojení potřeb fyzických osob k přežití krizových stavů bez těžké újmy na zdraví. Dále pro podporu ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, Hasičských záchranných sborů a havarijních služeb, pro podporu výkonu státní správy a chodu hospodářství za mimořádných nebo krizových situací.

CIVILNÍ NOUZOVÉ PLÁNOVÁNÍ

(civil emergency planning; planification (f) civile d'urgence)

Civilní nouzové plánování je souhrnem civilních řídicích plánovacích a kontrolních procesů a vazeb, které správní úřady, orgány samosprávy a k tomu určené instituce připravují pro řešení mimořádných a krizových situací. Obsahuje soustavu úkonů a činností k určení potřeb a variant řešení krizových situací při respektování daných politických, právních a ekonomických podmínek a při efektivním využívání

disponibilních zdrojů, které je stát schopen pro zajištění vnitřní a vnější bezpečnost zajišťovat.

Proces plánování opatření k zajištění ochrany obyvatelstva, ochrany ekonomiky, trvalé funkčnosti státní správy, přijatelné úrovně společenské a hospodářské činnosti státu a obyvatelstva. Nedílnou součástí je koordinace požadavků na civilní zdroje, které jsou nezbytné pro zajištění bezpečnosti ČR.

V rámci NATO je civilní nouzové plánování chápáno jako část systému obranného plánování NATO zaměřená na zajišťování civilních zdrojů a ochranu obyvatelstva. Na národní úrovni je doplněno podle specifických místních podmínek.

Proces plánování, který vychází ze systému plánování NATO a je zaměřen zejména na zajišťování civilních zdrojů pro řešení všech krizových situací a ochranu obyvatelstva (civilní ochranu). Na národní úrovni je podle specifických podmínek (neexistence systému krizového řízení apod.) využíván i pro plánování dalších oblastí – ochranu ekonomiky, zajištění funkčnosti veřejné správy, vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek apod.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

CIVILNÍ OCHRANA

(civil protection; protection (f) civile/sécurité civile)

Součástí obrany státu, zahrnující komplex organizačních, materiálních a technických opatření, která jsou plánována a realizována k ochraně obyvatelstva a materiálních hodnot společnosti proti následkům vojenského napadení teritoria státu (jeho regionů) silami a prostředku protivníka a proti následkům živelních pohrom, průmyslových havárií a ekologických katastrof. Také poskytování všestranné pomoci při odstraňování bezprostředních následků těchto událostí a vytváření nezbytných podmínek pro přežití osob a záchrany jejich majetku.

Civilní ochrana je souhrn činností a postupů věcně příslušných orgánů a dalších zainteresovaných orgánů, organizací, složek a obyvatelstva, prováděných s cílem minimalizace negativních dopadů možných mimořádných událostí a krizových situací na zdraví a životy lidí a jejich životní podmínky.

Civilní ochrana se stává za válečného stavu součástí systému obrany státu a zabezpečuje výkon humanitárních úkolů uvedených v čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů ze dne 12. srpna 1949, přijatého v Ženevě dne 8. června 1977

(Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 168/1991 Sb. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

DEKONTAMINACE

Jedno z opatření proti působení radioaktivních, otravných látek a bojových biologických prostředků. Zahrnuje odmožování, dezaktivaci, dezinfekci techniky, terénu a jiného materiálu a podle potřeby i hygienickou očistu osob. Dělí se na částečnou a úplnou.

DEKONTAMINAČNÍ PROSTOR

Dekontaminační prostor se zřizuje pro dekontaminaci zasahujících hasičů a prostředků po návratu z nebezpečné zóny. Je umístěn na návětrné straně ve vnější zóně a vždy bezprostředně sousedí s nebezpečnou zónou. Dekontaminační prostor

se může skládat z několika dekontaminačních stanovišť na hranici nebezpečné zóny zřizovaných pro kontrolovaný výstup a pro dekontaminaci.

DOBROVOLNÁ POMOC

(voluntary assistance; assistance (f) volontaire)

Činnost fyzických osob, které se na základě výzvy oprávněného orgánu krizového řízení nebo z vlastní iniciativy podílejí na řešení krizových situací.

(Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. (In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

DODAVATEL

Dodavatel nezbytné dodávky je fyzická osoba s trvalým pobytem nebo právnická osoba se sídlem na území ČR a organizační složka právnické osoby se sídlem v zahraničí podnikající na území ČR, která má jako předmět své činnosti nebo podnikání zapsanou činnost umožňující dodat předmět své činnosti nebo podnikání zapsanou činnost umožňující dodat předmět nezbytné dodávky nebo která je schopna dodat předmět nezbytné dodávky.

(In: *Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních po krizové stavě.*)

DODAVATEL MOBILIZAČNÍ DODÁVKY

Dodavatelé mobilizační dodávky jsou právnické a podnikající fyzické osoby plnící nebo podílející se na plnění předmětu mobilizační dodávky.

DODAVATEL NEZBYTNÉ DODÁVKY

Dodavatel nezbytné dodávky je fyzická osoba s trvalým pobytem neb právnická osoba se sídlem na území ČR a organizační složka právnické osoby se sídlem v zahraničí podnikající na území ČR, která má jako předmět své činnosti nebo podnikání zapsanou činnost umožňující dodat předmět nezbytné dodávky nebo která je schopna dodat předmět nezbytné dodávky.

[In: § 2 odst. 1 písm.b) zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavě.]

DOHODA O PLÁNOVANÉ POMOCI NA VYŽÁDÁNÍ

(Agreement on planned aid to be granted on request; Accord (m) sur l'assistance planifiée sur demande)

Předem písemně dohodnutý způsob pomoci ostatními složkami integrovaného záchranného systému (IZS) obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, krajskému úřadu, Ministerstvu vnitra nebo základním složkám IZS při provádění záchranných a likvidačních prací.

(Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

DOHODA O POSKYTNUTÍ VĚCNÉ NEBO OSOBNÍ POMOCI PŘI ZÁCHRANNÝCH A LIKVIDAČNÍCH PRACÍCH

(Agreement on planned aid to be granted on request; Accord (m) sur l'assistance planifiée sur demande)

Předem písemně dohodnutý způsob pomoci ostatními složkami integrovaného záchranného systému (IZS) obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností,

krajskému úřadu, Ministerstvu vnitra nebo základním složkám IZS při provádění záchranných a likvidačních prací.

(Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ENZOOTIE

(*enzootia/enzootic; enzootie (f)*)

Hromadné onemocnění zvířat probíhající jako proces tohoto onemocnění v určitém (omezeném) místě, které se nikam mimo toto místo nešíří.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

EPIDEMIE

(epidemic occurrence (outbreaks); *épidémie (f)*)

Náhly výskyt velkého počtu případů infekčního onemocnění, které se již v minulosti v daném regionu nebo populaci vyskytovalo nebo i nevyskytovalo.

Výskyt onemocnění, který výrazně převyšuje obvykle očekávané hodnoty výskytu tohoto onemocnění v daném místě a čase.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

EPIPHYTIE

(*epiphytie; épiphytie (f)*)

Hromadné nákazy polních kultur.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

EPIZOOTIE

(*epizootia, epizootic; épizootie (f)*)

Prudké nakažlivé onemocnění zvířat, které se rychle šíří i mimo oblast původního výskytu; epizootický proces je charakterizován středním stupněm intenzivnosti s tendencí k značnému rozšíření mezi zvířaty postiženého stáda, v regionu i celé země.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

EVAKUACE

(*evacuation; évacuation (f)*)

Předem připravený a určenými orgány řízený odsun osob, zvířat, materiálu, techniky a zařízení z ohroženým míst a prostorů s cílem předejít ztrátám na životech a majetku.

Evakuace je souhrn organizačních a technických opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, ve kterých je zajištěno pro osoby náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění.

(Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

EVAKUAČNÍ PLÁN

(evacuation plan; plan (m) de évacuation (f))

Soubor opatření k zabezpečení přemístění osob, zvířat, předmětů, kulturní hodnoty, technického zařízení příp. strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst zasažených nebo ohrožených mimořádnou událostí vyžadující vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu.

(Zákon č. 237/2000 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 67/2001 Sb., a § 13 vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

EVAKUAČNÍ ZAVAZADLO

(evacuation baggage; valise (f) d'évacuation)

Připravuje se pro případ krátkodobého opuštění místa pobytu v důsledku vzniku mimořádné situace nebo krizové situace. Obsahuje zejména základní trvanlivé potraviny, předměty denní potřeby, osobní doklady, pojistné smlouvy, peníze a cennosti, přenosné rádio s rezervními bateriemi, toaletní a hygienické potřeby, léky, svítilnu, náhradní oděv, obuv, pláštěnku, spací pytel nebo přikrývku, kapesní nůž, šití a jiné drobnosti. Evakuační zavazadlo se označuje jménem a adresou.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

FYZICKÁ OCHRANA

(physical protection; protection (f) physique)

System technických a organizačních opatření zabraňujících neoprávněným činnostem s jadernými zařízeními, jadernými materiály a vybranými položkami.

(Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

FYZICKÁ OSOBA

Lidská bytost, člověk.

HAVÁRIE

Mimořádná událost vzniklá v souvislosti s:

- a) provozem technických zařízení a budov, přičemž za technické zařízení je možno považovat i silniční, kolejové, říční a letecké dopravní prostředky sloužící k výkonu podnikatelské činnosti (nikoliv soukromá vozidla individuální osobní přepravy);
- b) nakládáním s nebezpečnými chemickými látkami a při jejich přepravě, bez ohledu na to, zda jejich množství dosahují kritická množství pro zvláštní režimy stanovené v zákoně o prevenci závažných havárií (tedy včetně obsahu nádrže cisternového dopravního prostředku);
- c) nakládáním s nebezpečnými odpady.

HAVARIJNÍ PLÁN

(emergency plan; plan (m) d' accident)

Soubor plánovaných opatření k likvidaci radiační nehody nebo radiační havárie a k omezení jejich následků, který se zpracovává pro

- prostory jaderného zařízení nebo pracoviště, kde se vykonávají radiační činnosti (vnitřní havarijní plán),
- přepravu jaderných materiálů nebo zdrojů ionizujícího záření (havarijní řád),
- oblast v okolí jaderného zařízení nebo pracoviště, kde se nachází zdroj ionizujícího záření, v níž se na základě výsledků rozborů možných následků radiační havárie uplatňují požadavky z hlediska havarijního plánování, která se nazývá zóna havarijního plánování (vnější havarijní plán).

(Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů)

Dokument, v němž jsou uvedeny popisy činností a opatření prováděných při vzniku závažné havárie vedoucí ke zmírnění jejích dopadů, zejména scénáře odezvy na závažnou havárii, modifikované na místní specifika a případně i na časový souběh několika událostí:

- uvnitř objektu nebo u zařízení – „vnitřní havarijní plán“
- v okolí objektu nebo zařízení – „vnější havarijní plán“.

(Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu))

Dokument představující souhrn opatření k provádění záchranných a likvidačních prací při vzniku mimořádné nebo krizové situace.

HAVARIJNÍ PLÁN KRAJE

(emergency plan of the region; plan (m) d' accident de la région)

Soubor plánovaných opatření k provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje.

(Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

HLÁSNÁ POVODŇOVÁ SLUŽBA

Služba zabezpečující informace povodňovým orgánům pro varování obyvatelstva a k řízení a vyhodnocování opatření na ochranu před povodněmi. Hlásnou povodňovou službu organizují povodňové orgány a podílejí se na ní ostatní účastníci ochrany před povodněmi. K zabezpečení hlásné povodňové služby organizují povodňové orgány obcí v případě potřeby hlídkovou službu. Podrobnosti o organizaci hlásné povodňové služby upravují povodňové plány.

HLÁSNÝ PROFIL

Místo na vodním toku sloužící ke sledování průběhu povodně. Hlásné profily se podle významu rozdělují do tří kategorií.

Základní hlásné profily – kategorie A – jsou vybrané profily s vodoměrnými stanicemi na významných vodních tocích. Informace z těchto profilů jsou nezbytné pro řízení opatření k ochraně před povodněmi na národní úrovni, nebo jsou využívány pro předpovědní povodňovou službu. Jsou profesionálně provozované ČHMÚ nebo správci povodí.

Doplňkové hlásné profily – kategorie B – jsou profily na vodních tocích, které jsou nezbytné pro řízení opatření k ochraně před povodněmi na regionální (krajské) úrovni. Jsou zřizovány krajskými úřady a provozovány místně příslušnými obcemi.

Pomocné hlásné profily – kategorie C – jsou účelové profily na vodních tocích, které mohou zřídit a provozovat pro své potřeby obce nebo vlastníci ohrožených nemovitostí.

HMOTNÉ REZERVY

Tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary a výrobky. Jsou určeny pro zajištění obranyschopnosti a obrany státu, pro odstraňování následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu.

HOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY

Opatření organizační, materiální nebo finanční přijímaná správním úřadem při krizových stavech pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, bez nichž nelze zajistit překonání krizových stavů. Jsou určena:

- k uspokojování základních potřeb fyzických osob na území ČR umožňující přežití krizových stavů bez těžké újmy na zdraví;
- pro podporu činnosti zbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních složek, Hasičských záchranných sborů a havarijních služeb,
- pro podporu výkonu státní správy.

Přípravu hospodářských opatření pro krizové stavy organizují správní úřady.

[In: § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.]

HRANICE NEBEZPEČNÉ ZÓNY

Hranice nebezpečné zóny představují linie (čáry), vymežující prostor nebezpečné zóny v místě zásahu. Pro předběžné určení vzdálenosti hranice nebezpečné zóny od nebezpečné látky je prvotním kritériem druh přítomné nebezpečné látky a charakter nebezpečí. Hranice nebezpečné zóny musí být snadno rozpoznatelné (např. označena páskou) a přísně dodržovány. K označení hranice nebezpečné zóny lze použít i jiných vhodných prostředků jako jsou dopravní kužely, lana, zábrany, hadice, přirozené nebo zhotovené překážky apod.

HRANICE VNĚJŠÍ ZÓNY

Vytýčené linie (čáry), vymežující prostor vnější zóny v místě zásahu.

HRANICE ZÓNY OHROŽENÍ

Vytýčené linie (čáry) vymežující prostor předpokládaného šíření mimořádné události.

HROZBA

(threat ; menace (f))

Jakýkoli fenomén, který má potenciální schopnost poškodit chráněné zájmy objektu. Míra hrozby je dána velikostí možné škody a časovou vzdáleností (vyjádřenou obvykle pravděpodobností čili rizikem) možného uplatnění této hrozby.

(Bezpečnostní strategie ČR, 2003. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

HUMANITÁRNÍ POMOC

(humanitarian aid; aide (f) humanitaire)

Činnost vládních i nevládních orgánů a organizací, dobročinných spolků a jednotlivců konaná ve prospěch obyvatelstva určitého regionu, postiženého krizovou situací. V mezinárodním měřítku, pak i pomoc obyvatelstvu regionů na území jiného státu, strádajícího v důsledku vnitřních či mezinárodních konfliktů.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

Humanitární pomoc jsou opatření prováděná za účelem pomoci obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí, v jejichž rámci se využívají lidské a materiální zdroje.

CHEMICKÁ HAVÁRIE

Únik (havarijní výtok, rozlití či odpaření) toxické látky do ovzduší, půdy nebo vody, v jehož důsledku jsou vážně ohroženy životy a zdraví nechráněných osob a životy zvířat nacházejících se v prostoru havárie a jeho okolí.

CHEMICKÁ LÁTKA

(chemical substance; substance (f) chimique)

Chemické prvky a jejich sloučeniny v přírodním stavu nebo získané výrobním postupem včetně případných přísad nezbytných pro uchování jejich stability a jakýchkoliv nečistot vnikajících ve výrobním procesu, s výjimkou rozpouštědel, která mohou být z látek oddělena bez změn jejich složení nebo ovlivnění jejich stability.

(Zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

CHEMICKÝ PŘÍPRAVEK

(chemical preparation; préparation (f) chimique)

Směsi nebo roztoky složené ze dvou nebo více chemických látek.

(Zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

INFORMAČNÍ ČINNOST

Centrální, nepřetržitě a aktuální shromažďování, evidence a vyhodnocování zpráv, jejich zobecnění a diferencované předání uživatelům.

INFORMAČNÍ SYSTÉM

Celek zabezpečující systematické shromažďování, zpracování, udržování a zpřístupňování informací; zahrnuje informační základnu, technické a programové prostředky, postupy, technologie a odborné pracovníky.

INFORMAČNÍ ZPRÁVA (ČHMÚ, SPRÁVCE POVODÍ, HLÁSNÉ SLUŽBY)

Zpráva, která informuje povodňové orgány a účastníky ochrany před povodněmi o vývoji povodňové situace, s cílem umožnit jim vyhodnocení povodňové situace pro řízení a zajišťování opatření k ochraně před povodněmi.

INFRASTRUKTURA

Infrastruktura pro přípravu a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy je složena ze:

- staveb určených pro hospodářská opatření pro krizové stavy ve vlastnictví ČR, k nimž má právo hospodaření správní úřad,
- staveb sloužících pro účely hospodářských opatření pro krizové stavy, k nimž má ČR zřízeno věcné břemeno a které jsou ve vlastnictví právnických nebo podnikajících fyzických osob,
- technického zabezpečení staveb uvedených v prvním odstavci tohoto pojmu vnitřními rozvody inženýrských a telekomunikačních sítí a z technologického vybavení těchto staveb,
- pozemních komunikací, drah, přístavů a letišť sloužících pro dopravní obsluhu staveb uvedených v prvním odstavci tohoto pojmu.

[In: § 2 odst. 1 písm. k) zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.]

INDIVIDUÁLNÍ OCHRANA

(individual protection; protection individuelle)

Soubor organizačních a materiálních opatření, jejichž cílem je chránit jednotlivce před účinky nebezpečných chemických, radioaktivních nebo biologických látek. K individuální ochraně se využívají prostředky improvizované ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla a prostředky individuální ochrany.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM (IZS)

(Integrated Rescue System; Système (m) de sauvetage intégré)

Koordinovaný postup složek IZS při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Koordinací postupu složek IZS při společném zásahu se rozumí koordinace záchranných a likvidačních prací včetně řízení jejich součinnosti.

(Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

Systém kterým se rozumí koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

[In: § 2 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.]

IONIZUJÍCÍ ZÁŘENÍ

(Ionising Radiation;)

Přenos energie v podobě částic nebo elektromagnetických vln vlnové délky nižší nebo rovnající se 100 nanometrů, anebo s frekvencí vyšší nebo rovnající se 3×10^{15} hertzů, který je schopen přímo nebo i nepřímo vytvářet ionty.

(Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

JADERNÉ ZAŘÍZENÍ

(nuclear installation;)

- stavby a provozní celky, jejichž součástí je jaderný reaktor využívající štěpnou řetězovou reakci,
- zařízení pro výrobu, zpracování, skladování a ukládání jaderných materiálů, kromě úpraven uranové rudy a skladů uranového koncentráту,
- úložiště radioaktivních odpadů, s výjimkou úložišť obsahujících výlučně přírodní radionuklidy,
- zařízení pro skladování radioaktivních odpadů, jejichž aktivita přesahuje hodnoty stanovené prováděcím právním předpisem.

(Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

KATASTROFA

Narušení funkce společnosti (regionu), působící velké ztráty na životech, majetku nebo životním prostředí, které přesahují možnosti postiženého společenství (regionu) vládnout je pouze vlastními zdroji. Katastrofy mohou být způsobeny vlivem lidské činnosti nebo následkem přírodních živlů (živelní nebo jiná pohroma, technologická havárie, dopravní nehoda s velkými následky apod.)

KOLEKTIVNÍ OCHRANA

(collective protection; collectif protection)

Soubor organizačních a materiálních opatření, jejichž cílem je chránit skupiny osob před následky mimořádných událostí a krizových situací. Zajišťuje se zejména evakuací a ukrytím v improvizovaných a ve stálých úkrytech.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

KONTAKTNÍ STANOVIŠTĚ

Stanoviště (místo) k navázání prvotního kontaktu příjíždějících sil a prostředků s velitelem zásahu, může to být bezpečnostní uzávěra na přístupových komunikacích k místu zásahu nebo může být umístěno mimo vnější zónu.

KONTROLNÍ STANOVIŠTĚ

je stanovištěm (místem) zřizovaným zpravidla při zásazích na nebezpečné látky a sloužícím ke kontrolovanému vstupu do nebezpečné zóny. Na kontrolním stanovišti se kontroluje vybavení sil vstupujících do nebezpečné zóny ochrannými prostředky; sleduje doba nasazení jednotlivých hasičů a členů složek integrovaného záchranného systému; provádí jištění sil nasazených v nebezpečné zóně.

KRITICKÁ INFRASTRUKTURA

(critical infrastructure; infrastructure (f) critique)

Kritickou infrastrukturou se rozumí výrobní i nevýrobní systémy, jejichž nefunkčnost by měla vážné dopady na bezpečnost, ekonomiku a zachování nezbytného rozsahu dalších základních funkcí státu při krizových situacích.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

KRIZE

(cisis; crise (f))

Situace, v níž je významným způsobem narušena rovnováha mezi základními charakteristikami systému (narušeno je poslání, filosofie, hodnoty, cíle, styl fungování systému) na jedné straně a postojem okolního prostředí k danému systému na straně druhé.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

Situace, v níž je významným způsobem narušená rovnováha mezi základními charakteristikami systému (narušeno poslání, filosofie, hodnoty, cíle, styl, fungování základních struktur nebo disparita základních hodnot a standardů společenského systému) a postojem okolního prostředí k danému systému. Existuje určitá nestabilní doba, či stav věci, ve kterém se blíží rozhodující změna (bod zvratu), a to buď se zřetelnou možností negativního nebo extrémně pozitivního výsledku. Vzniká ohrožení bezproblémového pokračování určité činnosti, která může nastat na různých úrovních řízení státu nebo podnikajících subjektů.

KRIZOVÁ OPATŘENÍ

(emergency measures; mesures (f, pl) de crise)

Opatření určená k řešení krizových situací a dále též činnosti ke zmírnění nebo odstranění následků způsobených krizovou situací. K jejich realizaci je nutné omezit některá práva a svobody a uložit konkrétní povinnosti.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

Opatření, prováděná za účelem přípravy na krizové situace a při řešení krizových situací, dále činnosti ke zmírnění nebo odstranění způsobených následků.

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Krizové řízení je souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace.

[In: § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., krizový zákon.]

KRIZOVÝ PLÁN

(contingency plan, response plan, crisis plan; plan (m) de crise)

Soubor dokumentů obsahující popis a analýzu hrozeb a souhrn krizových opatření a postupů, které ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy zpracovávají k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v dané působnosti dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

Dokument obsahující souhrn krizových opatření a činností, které jsou stanoveny pro přípravu na řešení a k řešení mimořádných a krizových situací.

KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ

(contingency planning/crisis planning; planification (f) de crise)

Ucelený soubor postupů, metod a opatření, které věcně příslušné orgány užívají při přípravě na činnost v krizových situacích a k minimalizaci možných zdrojů krizových situací a jejich škodlivých následků. Srovnej: krizový plán

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

Ucelený soubor přístupů, metod, zkušeností a opatření, které vedoucí pracovníci (manažeři) organizací (složek) užívají k zvládnutí specifických činností při přípravě organizace na činnost v mimořádných a krizových situacích a k minimalizaci možných zdrojů těchto situací. Uvedená opatření jsou zpracována v krizových plánech a dokumentech s nimi souvisejícími.

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

(crisis management, emergency management; gestion (f) des crises)

Souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace.

(Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

Koordinovaná činnost prováděná za účelem utlumení krize, předejití její eskalace do ozbrojeného konfliktu a zastavení nepřátelství, které by mělo být jejím výsledkem.

Poznámka: pod pojmem „crisis management“ se např. v pojetí Evropské unie a NATO rozumí zcela jiná problematika než v ČR. Tímto pojmem je označováno uspořádávání sporů a zajišťování bezpečnosti v post-konfliktních oblastech, jakož i prevence konfliktů – např. vysílání vojáků nebo policistů do zahraničních mírových misí apod., i řešení nejzávažnějších situací politickou cestou. Přesný převod významu anglických slov „crisis“ a „emergency“ je nesnadný. V materiálech NATO je například rozlišováno mezi „crisis emergency“ a „conflict emergency“, Pod prvním pojmem je myšlena krizová situace vzniklá v důsledku přírodní pohromy, průmyslové havárie apod., kdežto druhý pojem se vztahuje ke krizovým situacím vzniklým následkem konfliktu, zejména ozbrojeného. V amerických publikacích se pro český výraz „krizové řízení“ používá spíše označení „emergency management“.

(Terminologický slovník pojmů a definic NATO, AAP-6: 2004. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu))

KRIZOVÁ SITUACE

(emergency/crisis situation; situation (f) de crise)

Je mimořádná událost, v jejímž důsledku se vyhláší stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Jsou při ní ohroženy důležité hodnoty, zájmy

či statky státu a jeho občanů a hrozící nebezpečí nelze odvrátit a způsobené škody odstranit běžnou činností orgánů veřejné moci, ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních a jiných služeb a právnických a fyzických osob.

(Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

Mimořádná událost, která může nastat po narušení rovnovážného stavu přírodních, technologických nebo společenských systémů ohrožujících životy lidí a jejich majetek, životní prostředí, ekonomickou situaci státu a jeho obyvatelstva. Krizovou situací je také stav vnějšího ohrožení svrchovanosti a celistvosti státu. V krizové situaci, v závislosti na její úrovni, vyhláší orgán stanovený zákonem stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení nebo válečný stav.

[In: § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 240 Sb., krizový zákon.]

KRIZOVÝ ŠTÁB KRAJE

Krizový štáb kraje zřizuje hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací.

(Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. . In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)))

KRIZOVÝ ŠTÁB OBCE

Krizový štáb obce určené podle § 15 odst. 4 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, zřizuje starosta příslušné obce jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací.

(Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

LIKVIDAČNÍ PRÁCE

(clearance, salvage operations; travaux (m, pl) de liquidation)

Činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí, přičemž následky se rozumí účinky (dopady) a rizika působící na osoby, zvířata, věci a životní prostředí.

(Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

LOGISTIKA

Činnost (plánování, nákup, skladování, doprava, opravování, zásobování, vyprošťování, odsuny, opravy, realizace veterinárních opatření, poskytování služeb apod.), která slouží k zabezpečení složek integrovaného záchranného systému materiálem, prostředky a vybranými službami.

MIGRACE

Přemísťování, stěhování, přesun jednotlivců a skupin obyvatelstva z ohroženého prostoru. Může být vnitrostátní i mezinárodní, dobrovolná nebo nucená, ze sociálních, politických, bezpečnostních, náboženských, etnických, případně jiných důvodů. Migrace může být dočasná nebo trvalá. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace stále zvyšuje. Ovlivňuje společenské, sociální a kulturní změny.

MIMOŘÁDNÁ OPATŘENÍ

(emergency measures; mesures (f, pl) d'urgence)

Mimořádnými opatřeními jsou povolání vojáků v záloze k mimořádné službě v počtu nepřesahujícím počet vojáků v záloze 7 nejmladších ročníků narození, mobilizace ozbrojených sil, mimořádné odvody a mimořádná služba.

(Zákon č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

Opatření přijímaná vedoucími pracovníky k zabezpečení životů a majetku osob při nebezpečí vzniku nebo při řešení vzniklé mimořádné nebo krizové situace.

MIMOŘÁDNÁ SITUACE

(extraordinary /emergency/ situation; situation (f) extraordinaire)

Situace vzniká v určitém prostředí v důsledku hrozby vzniku nebo důsledku působení mimořádné události, která je řešena obvyklým způsobem složkami integrovaného záchranného systému, bezpečnostního systému, systému ochrany ekonomiky, obrany apod. a příslušnými orgány za použití jejich běžných oprávnění, postupů a na úrovni běžné spolupráce bez vyhlášení krizových stavů.

V současnosti je tento pojem používán jen omezeně (např. zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Srovnej: mimořádná událost.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST

(extraordinary event; événement (m) extraordinaire)

Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

(In: Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Vojenská strategie ČR, AVIS 2001, Praha)

Událost důležitá z hlediska jaderné bezpečnosti nebo radiační ochrany, která vede nebo může vést k nepřípustnému uvolnění radioaktivních látek nebo ionizujícího záření do životního prostředí, případně ke vzniku radiační nehody nebo radiační havárie, a tím i ke vzniku radiační mimořádné situace.

(In: Vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 318/2002 Sb., o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a pracovišť se zdroji ionizujícího záření a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu (ruší vyhlášku č. 219/1997 Sb.), ve znění vyhlášky č. 2/2004 Sb. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

MIMOŘÁDNÉ VETERINÁRNÍ OPATŘENÍ

(emergency veterinary measures; mesures vétérinaire d'urgence)

Opatření nařízená rozhodnutím krajské veterinární správy, která jsou definována veterinárním zákonem.

(Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

MÍSTO ZÁSAHU

Místo nasazení jednotek požární ochrany a dalších složek integrovaného záchranného systému a prostor předpokládaných účinků mimořádné události.

MOBILIZAČNÍ DODÁVKA

Nezbytná dodávka pro podporu ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů realizovaná v souladu s plánem hospodářské mobilizace a uskutečňovaná po vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu.

(In: Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.)

MOBILIZAČNÍ REZERVY

Tvoří vybrané základní suroviny, materiály, polotovary, výrobky, stroje a jiné majetkové hodnoty určené pro zajišťování mobilizačních dodávek.

MOC VÝKONNÁ

Mezi orgány moci výkonné podle Ústavy ČR patří prezident republiky, vláda (15 ministerstev) a státní zastupitelství.

NÁHRADNÍ UBYTOVÁNÍ

(alternative /substitute/ accommodation; logement (m) supplémentaire)

Dočasné ubytování obyvatel postižených mimořádnou událostí nebo krizovou situací a to v objektech, které jsou pro ubytování osob určené a běžně používané.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

NÁKAZOVÁ KOMISE

(Disease Control Commission; Commission de lutte contre des maladies)

Určená skupina pracovníků veřejné správy, zřízená ředitelem krajské veterinární správy nebo Městské veterinární správy v Praze.

(Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

NÁSTUPNÍ PROSTOR

Nástupním prostorem se rozumí prostor určený v místě zásahu pro soustředění sil a prostředků před jejich nasazením k záchranných a likvidačním pracím. Tento prostor se zřizuje pro zajištění přípravy sil a prostředků před přímým nasazením do nebezpečné zóny. Je umístěn na návětrné straně uvnitř vnější zóny a vždy bezprostředně sousedí s nebezpečnou zónou.

NÁVRH ZÁPLAVOVÉHO ÚZEMÍ

(floodplain proposal; plan (m) de la zone de l'inondation)

Dokumentace záplavového území, která je předkládána vodoprávnímu úřadu. (Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 236/2002 Sb., o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

NEBEZPEČNÁ CHEMICKÁ LÁTKA, NEBEZPEČNÝ CHEMICKÝ PŘÍPRAVEK

(dangerous chemical substance, dangerous chemical preparation; substance (f) chimique dangereuse, préparation (f) chimique dangereuse)

Látky nebo přípravky, které za podmínek stanovených zákonem č. 356/2003 Sb. mají jednu nebo více nebezpečných vlastností, pro které jsou klasifikovány jako: výbušné, oxidující, extrémně hořlavé, vysoce hořlavé, hořlavé, vysoce toxické, toxické, zdraví škodlivé, žíravé, dráždivé, senzibilizující, karcinogenní, mutagenní, toxické pro reprodukci, nebezpečné pro životní prostředí.

(Zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

NEBEZPEČNÁ ZÓNA

Nebezpečnou zónou se rozumí vymezený prostor bezprostředního ohrožení života a zdraví účinky mimořádné události. Tato zóna se zpravidla vymezuje při ohrožení nasazených sil a prostředků účinky nebezpečných látek nebo jiných charakteristických nebezpečí (pád předmětů). Je to zóna, kde platí z hlediska ochrany životů a zdraví režimová opatření, např. ochranné prostředky, stanovená doba pobytu včetně řízeného vstupu a výstupu do/z této zóny. V nebezpečné zóně se přímo provádí činnosti vedoucí ke snížení rizik a omezení rozsahu mimořádné události.

NEBEZPEČNÝ ODPAD

(hazardous waste; déchet (m) dangereux)

Odpad uvedený v „Seznamu nebezpečných odpadů“ uvedeném v prováděcím právním předpise a jakýkoliv jiný odpad vykazující jednu nebo více nebezpečných vlastností uvedených v příloze č. 2 k zákonu č. 182/2001 Sb.

(Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

NEHODA

Narušení pravidel, postupů, norem, dohod, zákonů nebo zákazů bez způsobní škodlivých a ničivých faktorů, ale mající za následek vznik určitých materiálních škod. Nehody jsou obecně podmíněny zpravidla více příčinami. Příčiny nehod bývají:

- únava výrobních nástrojů a výrobních předmětů (strojů, zařízení, atd.),
- nedbalost a nepozornost v jednání lidí,
- organizační chyby, nedostatky a selhání řídicích pracovníků.

NEVOJENSKÁ KRIZOVÁ SITUACE

(non-military crisis situation; situation (f) de crise non-militaire)

Situace v souvislosti se vznikem živelních pohrom, havárií a nehod velkého rozsahu, při ohrožení demokratického zřízení, chodu hospodářství nebo základních lidských práv a svobod, ohrožení veřejného pořádku, narušení státních hranic migrační vlnou velkého rozsahu nebo při jiném rozsáhlém ohrožení životů, zdraví, majetku a životního prostředí, která přímo nesouvisí s obranou státu.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

NEVOJENSKÁ OHROŽENÍ

Ohrožení, při kterých může dojít k podstatnému zhoršení hospodářské funkce státu v důsledku působení přírodních, ekonomických, vnitřních i mezinárodních sil (např.: migrační vlny, organizované ozbrojené skupiny, teroristické akce apod.), ale které nemohou samy vyvolat ozbrojený konflikt. Mohou to být živelní pohromy, průmyslové (technické a technologické) havárie, epidemie a epizootie, neznámé vlivy na zdraví lidstva, porušení biologické rovnováhy na Zemi, geofyzikální a geobiologické důsledky střetu Země s jiným kosmickým tělesem, vážné narušení životního prostředí apod.

NEZBYTNÉ DODÁVKY

Dodávky výrobků, prací a služeb, bez nichž nelze zajistit překonání krizových stavů. (In: Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.)

NOUZOVÁ PŘIPRAVENOST

Stav připravenosti státního systému k činnostem určeným k řešení mimořádných nebo krizových situací.

NOUZOVÉ PŘEŽITÍ

(emergency survival; survie neccesaire/survie de necessité)

Nouzové přežití je dočasný způsob přežití obyvatelstva postiženého následky mimořádných událostí nebo krizových situací. Zahrnuje zejména opatření k

nouzovému ubytování, zásobování potravinami, pitnou vodou a energiemi a organizování humanitární pomoci.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

NOUZOVÉ UBYTOVÁNÍ

(temporary accommodation; logement (m) provisoire)

Dočasné ubytování obyvatelstva postiženého mimořádnou událostí nebo krizovou situací v objektech, které pro ubytování osob nejsou určené a běžně používané, ale jsou pro tento účel dočasně upravené a vybavené tak, aby splňovaly základní požadavky pro spánek, odpočinek a hygienické potřeby osob.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

NOUZOVÉ ZÁSOBOVÁNÍ VODOU

(emergency water supply; approvisionnement de secours en eau)

Způsob řešení zásobování vodou za krizových situací, jehož účelem je zabezpečení nezbytného množství vody požadované jakosti v případech, kdy stávající systém zásobování vodou je zcela nebo částečně nefunkční. Nouzové zásobování vodou je omezováno časově na nezbytně nutnou dobu.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

NOUZOVÝ STAV

(state of emergency; état (m) d'urgence)

Stav vyhlášený vládou ČR, popř. předsedou vlády ČR v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. (In: Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení.)

OBEC

Základní územní samosprávné společenství občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.

OBNOVOVACÍ (ASANAČNÍ) PRÁCE

(renovation works; travaux (m, pl) de rénovation (f))

Činnosti spočívající v revitalizaci životního prostředí a směřující k únosné obnově životního prostředí, společenského života a materiálních hodnot. Obecně jde o činnosti směřující k obnově území, které neodstraňují riziko ohrožení života a životního prostředí a nemají charakter záchranných a likvidačních prací (bezprostředních opatření).

(In: Metodická pomůcka Ministerstva vnitra, kterou se doporučují zásady pro jednotné rozlišování a vymezení preventivních, záchranných, likvidačních a obnovovacích (asančních) prací spojených s předcházením, řešením a odstraněním následků mimořádných událostí)

ODBORNÉ POKYNY PRO HLÁŠNOU POVODŇOVOU SLUŽBU

Odborné pokyny, které vydává Český hydrometeorologický ústav (dále jen ČHMÚ) a obsahují odborná pravidla pro pozorování a hlášení povodňových stavů, vyhlášení stupňů povodňové aktivity a evidenční listy hlásných profilů kategorie A a B.

ODPAD

(waste; déchet (m))

Každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit a přísluší do některé ze skupin odpadů uvedených v příloze č. 1 k zákonu č. 185/2001 Sb.

(Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

(waste management; ménagement (m) de rochet)

Činnost zaměřená na předcházení vzniku odpadů, na nakládání s odpady a na následnou péči o místo, kde jsou odpady trvale uloženy, a kontrola těchto činností.

(Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

OCHRANA OBYVATELSTVA

(protection of population; protection (f) des populations)

Plnění úkolů civilní ochrany při ozbrojeném konfliktu ^{x)} i mimo něj, zejména varování, vyzoomění, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.

Výklad ochrany obyvatelstva není jednotný, v některých zemích, které nemají systém krizového řízení je termín ochrana obyvatelstva užíván v širším výkladu jako systém nevojenské ochrany – řeší např. i ochranu vnitřní bezpečnosti a ekonomiky.

Poznámka x) Čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám ze dne 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I), přijatého v Ženevě dne 8. června 1977

(Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

OCHRANA PROTI NÁSLEDKŮM RADIAČNÍCH, CHEMICKÝCH A JINÝCH HAVÁRIÍ

Jedno z opatření ochrany osob. Zahrnuje uvědomování o radiačních, chemických a jiných haváriích, zjišťování následků havárií spojených s únikem radioaktivních a toxických látek, zajištění ochrany osob při činnosti v zamořených a nebezpečných prostorech po radiačních, chemických a jiných haváriích a odstraňování následků těchto havárií.

OCHRANA VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI

(protection of internal security; protection (f) de la sécurité intérieure)

Souhrn opatření k zabezpečení ochrany ústavního zřízení státu, zákonnosti a lidských práv a svobod proti všem druhům stávajících i potenciálních vnitřních hrozeb.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

OCHRANNÉ PÁSMO

(protection zone in relation to animal disease; zone (f) de protection en relation de maladie des animaux)

Zpravidla okruh o poloměru minimálně 3 km kolem ohniska.

(Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

OPERAČNÍ ČINNOST

Koordinované vedení činnosti vyčleněných sil a prostředků v daném prostoru a čase.

ORGANIZACE MÍSTA ZÁSAHU

Organizaci místa zásahu stanovuje velitel zásahu a spočívá ve vymezení charakteristických prostorů, zón a stanovišť podporující taktiku jednotek a řízení zásahu.

ORGÁNY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

(emergency management authorities; organes (m, pl) de la gestion de crise)

Orgány (vláda ČR, ministerstva a ostatní správní úřady, Česká národní banka, orgány krajů, obcí a určené orgány s územní působností), které ve prospěch svého zřizovatele zabezpečují analýzu a vyhodnocení možných ohrožení jeho bezpečnosti, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravnými opatřeními a řešením krizových situací.

(Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ORGÁNY MOCI VÝKONNÉ

Prezident republiky, vláda(15 ministerstev) a státní zastupitelství.

ORGÁN OCHRANY VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

(Public Health Authority;)

Orgán, který vykonává státní správu v ochraně veřejného zdraví (Ministerstvo zdravotnictví, krajské hygienické stanice).

(Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

OSOBNÍ POMOC

(individual aid; aide (f) / assistance (f) individuelle)

Činnost nebo služba při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce. Osobní pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce.

(Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

OSTATNÍ POMOC

(special aid; l'autre aide)

Neplánované využití hospodářských opatření při provádění záchranných a likvidačních prací.

(Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

OSTATNÍ SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

(special sections of integrated rescue system; les autres éléments de Système de sauvetage intégré)

Zákonem stanovené subjekty, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím na základě dohody o plánované pomoci na vyžádání.

(Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

OZÁŘENÍ

(exposure;)

Vystavení fyzických osob a životního prostředí ionizujícímu záření.

(Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

OZBROJENÉ SÍLY ČESKÉ REPUBLIKY

(armed forces of the Czech Republic; forces (f, pl) militaires de la République tchèque)

Síly, které vytváří ČR k zajišťování své bezpečnosti. Ozbrojené síly se člení na Armádu ČR, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. Základním úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně ČR a bránit ji proti vnějšímu napadení. Ozbrojené síly ČR plní též úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků ČR o společné obraně proti napadení. Ozbrojené síly se podílejí na činnostech mezinárodních organizací ve prospěch míru účastí na mírových operacích, záchranných humanitárních akcích.

(Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

OZBROJENÝ BEZPEČNOSTNÍ SBOR

(armed security body; corps (m) armé de la sécurité)

Ozbrojený bezpečnostní sbor plní obecné a speciální úkoly bezpečnostního charakteru, které vyplývají z bezpečnostní politiky státu, jako jsou ochrana celospolečenských zájmů a hodnot, ochrana fyzických osob, jejich životů, zdraví, lidské důstojnosti a majetku, právnických osob a jejich majetku.

Jedná se například o Policii ČR a Vězeňskou a justiční stráž ČR.

Poznámka: V legislativě se definice pojmu neobjevuje, toto znění vychází z komentáře k zákonu ČNR 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

PANDEMIE

(pandemics; pandémie)

Epidemický výskyt onemocnění na území více států (kontinentů).

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

PANZOOTIE

(panzootics; panzootie)

Epizootie, resp. epizootický proces, který dosáhne nejvyššího stupeň intenzity rozšířením na velkém území (několik států, kontinent).

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

PLÁN HOSPODÁŘSKÉ MOBILIZACE

Plán hospodářské mobilizace je samostatná část krizového plánu zpracovaná ústředním správním úřadem v systému hospodářské mobilizace s požadavky nezbytnými pro zajištění činnosti za stavu ohrožení a válečného stavu včetně uvedení způsobu jejich zajištění.

(In: Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.)

PLÁN KRIZOVÉ PŘIPRAVENOSTI

Plán, ve kterém je upravena příprava příslušné právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby k řešení krizových situací.

(Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

PLÁN OPATŘENÍ HOSPODÁŘSKÉ MOBILIZACE

Plán opatření hospodářské mobilizace je samostatná část plánu krizové připravenosti zpracovaná dodavatelem mobilizační dodávky nebo subjektem hospodářské mobilizace jmenovaným podle § 16 odst. 1 věty druhé zákona č. 241/2000 Sb., v němž uvádí konkrétní údaje o zabezpečovaných mobilizačních (nezbytných) dodávkách a jejich organizačním, technologickém, personálním, materiálním a finančním zabezpečení v systému hospodářské mobilizace.

(In: Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.)

PLÁN NEZBYTNÝCH DODÁVEK

Plán nezbytných dodávek je samostatná část krizového plánu zpracovaná správním úřadem v systému nouzového hospodářství.

(In: Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.)

PODNIKÁNÍ (ve smyslu obchodního zákoníku)

Soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.

PODZEMNÍ VODY

(groundwater; eaux (f, pl) souterraines)

Vody přirozeně se vyskytující pod zemským povrchem v pásmu nasycení v přímém styku s horninami; za podzemní vody se považují též vody protékající drenážními systémy a vody ve studních.

(Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

POHOTOVOSTNÍ ZÁSoby

Tvoří vybrané základní materiály a výrobky, určené k zajištění nezbytných dodávek pro podporu obyvatelstva, činnost havarijních služeb a Hasičských záchranných sborů po vyhlášení krizových stavů v systému státních hmotných rezerv, které nelze zajistit obvyklým způsobem (Systém nouzového hospodářství). Pohotovostní zásoby vytváří Správa státních hmotných rezerv a nakládání s nimi se řídí stejnými zásadami jako nakládání s ostatními složkami státních hmotných rezerv, není-li stanoveno jinak. Jsou vytvářeny v systému mobilizačních rezerv.

POPLACHOVÝ PLÁN IZS KRAJE

(regional alert plan of the integrated rescue system; plan (m) d'alerte de Systeme de sauvetage intégré de la région)

Dokument vydaný formou nařízení kraje pro povolávání pomoci vybraných sil a prostředků složek IZS a při strategické koordinaci záchranných a likvidačních prací na úrovni kraje.

(Vyhláška č. 328/2000 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

POVODEŇ

(flood; inondation (f))

Povodeň je přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku. Přechodné výrazné stoupnutí vodní hladiny konkrétního vodního toku, při kterém se voda z koryta vylévá, způsobuje následné zaplavení bezprostředního i blízkého okolí vodního toku, ohrožuje životy a majetek, devastuje životní prostředí a působí značné materiální škody. Povodeň je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je

nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (přírozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň). Povodňové stupně aktivity: I. stupeň – stav bdělosti, II. stupeň – stav pohotovosti, III. stupeň – stav ohrožení.

(Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

POVODŇOVÉ ORGÁNY

Orgány definované vodním zákonem a oprávněné k řízení, organizaci a kontrole opatření k ochraně před povodněmi.

POVODÍ

(basin; bassin (m))

Povodí je území, ze kterého veškerý povrchový odtok odtéká sítí vodních toků k určitému místu vodního toku (obvykle soutok s jiným vodním tokem nebo vyústění vodního toku do jiného vodního útvaru). Povodí je ohraničeno rozvodnicí, kterou je myšlená hranice geomorfologického rozhraní mezi sousedními povodími. Plocha povodí zahrnuje také plochy povrchových vodních útvarů v povodí.

(Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

Území se společným odtokem vod, vodními nádržemi a vodními díly, jezy, předěly, poldry apod.

POVODŇOVÝ PLÁN

(flood plan; plan (m) d'inondation)

Dokument obsahující způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací, způsob aktivace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravy a organizace záchranných prací a zajištění povodní narušených funkcí v objektech a v území a stanovené směrodatné limity povodňové aktivity. Dělí se na věcnou, organizační a grafickou část.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

POVRCHOVÉ VODY

(surface water; eaux (f, pl) de surface)

Vody přirozeně se vyskytující na zemském povrchu; tento charakter neztrácejí, protékají-li přechodně zakrytými úseky, přirozenými dutinami pod zemským povrchem nebo v nadzemních vedeních.

(Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

PRACOVNÍ POVINNOST

(work obligation; obligation (f) à travailler)

Povinnost fyzických osob vykonávat po nezbytně nutnou dobu určené práce, které jsou nutné pro řešení krizové situace a které jsou tyto osoby povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení, a podle potřeb pro řešení krizové situace i nad rámec pracovní doby stanovené v pracovněprávních předpisech.

(Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, a zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

PRACOVNÍ VÝPOMOC

(temporary help; aide (f) / assistance (f) du travail (m))

Povinnost fyzických osob vykonávat jednorázové a mimořádné úkoly nezbytné pro řešení krizové situace, které jsou povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení, a podle potřeb pro řešení krizové situace i nad rámec pracovní doby stanovené v pracovněprávních předpisech.

(Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, a zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

PRÁVNICKÁ OSOBA

Společenský útvar (organizace, společnost, sdružení, atp.), jemuž právní normy přiznávají právní subjektivitu.

PREVENCE

(prevention; prévention (f))

Soubor opatření, jejichž cílem je předcházení mimořádným událostem a krizovým situacím popř. předcházení škodlivým činnostem. Opatření jsou pasivní [technická (např. výstavba různých ochranných systémů), organizační a výchova obyvatel] a aktivní (výstavba systémů, které snižují vznik mimořádné situace apod.).

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

PREVENTIVNÍ PRÁCE

(preventive work; travaux (m, pl) préventifs)

Činnosti a opatření materiálního, plánovacího, organizačního a vzdělávacího charakteru, které mají za účel předejít možnosti vzniku mimořádné události, snížit pravděpodobnost jejího vzniku nebo snížit škodlivé působení mimořádné události po jejím případném vzniku.

(Metodická pomůcka Ministerstva vnitra, kterou se doporučují zásady pro jednotné rozlišování a vymezení preventivních, záchranných, likvidačních a obnovovacích (asančních) prací spojených s předcházením, řešením a odstraněním následků mimořádných událostí. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ (PREVENCE)

Opatření, kterými lze zabránit vzniku mimořádných událostí a situací, nebo zmírnit následky takových událostí. Zpravidla zahrnují: přípravu dokumentace, osob, hmotných rezerv, sil a prostředků pro záchranné a likvidační činnosti, varovný, řídicí a vyzumívací systém apod.

PROSTOR BOJOVÉHO ROZVINUTÍ

Prostorem bojového rozvinutí se rozumí prostor, kde se provádí hašení požárů, záchranné a likvidační práce. Prostor bojového rozvinutí může být dělen na úseky popř. sektory.

PROSTOR PRO NÁHRADNÍ USTÁJENÍ EVAKUOVANÝCH NEBO ZACHRÁNĚNÝCH ZVÍŘAT

Prostor ve vnější zóně nebo mimo ni, umožňující náhradní ustájení evakuovaných nebo zachráněných zvířat, popřípadě též poskytnutí veterinární péče.

PROSTOR PRO POSKYTNUTÍ ZDRAVOTNÍ PÉČE

Prostor (místo) pro soustředění zraněných osob, vybraný po poradě s vedoucím lékařem Jeho součástí je stanoviště pro shromáždění a třídění raněných (triage), pro poskytnutí odborné přednemocniční péče (obvaziště), odsunové stanoviště pro nakládání raněných k transportu do zdravotnického zařízení.

PROSTOR PRO UMÍSTĚNÍ A IDENTIFIKACI OBĚTÍ

Prostor vyčleněný v bezpečné vzdálenosti mimo působení nebezpečí vzniklé mimořádné události (např. zplodin hoření, šíření par nebezpečných látek apod.) umožňující zasahujícím složkám soustředění obětí, příslušným orgánům identifikaci obětí na místě mimořádné události (resp. naložení a přepravu k identifikaci obětí mimo prostor mimořádné události).

PROSTŘEDKY IMPROVIZOVANÉ OCHRANY

(improvised protective equipment; moyens de protection improvisés)

Prostředky improvizované ochrany jsou jednoduché pomůcky, které si občané připravují svépomocí a které omezeným způsobem nahrazují prostředky individuální ochrany.

(Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

PROSTŘEDKY INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY

(individual protective equipment; moyens de protection individuels)

Ochranné masky, dětské ochranné vaky, dětské ochranné kazajky, ochranné oděvy a ochranné filtry pro ochranu dýchacích cest a povrchu těla.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

PŘEDPOVĚĎ

Kvantifikovaná informace předpovědní povodňové služby o očekávaných srážkách, vodních stavech nebo průtocích v určeném místě a čase. Vydává se buď pravidelně nebo při povodni (mimořádná povodňová předpověď).

PŘEDPOVĚDNÍ POVODŇOVÁ SLUŽBA

Služba informující povodňové orgány, popřípadě další účastníky ochrany před povodněmi, o možnosti vzniku povodně a o dalším nebezpečném vývoji, o hydrometeorologických prvcích rozhodných pro vznik a vývoj povodně, zejména o srážkách, vodních stavech a průtocích ve vybraných (předpovědních) profilech. Tuto službu zabezpečuje ČHMÚ ve spolupráci se správcí povodí.

PŘEDPOVĚDNÍ PROFIL

Místo na vodním toku, pro které je vydávána předpověď vodních stavů nebo průtoků.

PŘÍPRAVNÉ PRÁCE

Opatření, která jsou prováděna pro předcházení zniku nebo k minimalizaci následků mimořádné události nebo krizové situace.

RADIAČNÍ HAVÁRIE

(radiation accident;)

Radiační nehoda, jejíž následky vyžadují naléhavá opatření na ochranu obyvatelstva a životního prostředí.

(Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

RADIAČNÍ MIMOŘÁDNÁ SITUACE

(*radiological emergency*;)

Situace, která následuje po radiační havárii nebo po takové radiační nehodě nebo po takovém zjištění zvýšené úrovně radioaktivity nebo ozáření, které vyžadují naléhavá opatření na ochranu fyzických osob.

(Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

RADIAČNÍ NEHODA

(*radiation incident*;)

Událost, která má za následek nepřípustné uvolnění radioaktivních látek nebo ionizujícího záření nebo nepřípustné ozáření fyzických osob.

(Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

RADIAČNÍ OCHRANA

(radiation protection;)

System technických a organizačních opatření k omezení ozáření fyzických osob a k ochraně životního prostředí.

(Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

RADIOAKTIVNÍ LÁTKA

(radioactive substance;)

Jakákoliv látka, která obsahuje jeden nebo více radionuklidů a jejíž aktivita nebo hmotnostní aktivita je z hledisek radiační ochrany nezanedbatelná.

(Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

RADIOAKTIVNÍ ODPAD

(radioactive waste;)

Látky, předměty nebo zařízení, které obsahují radionuklidy nebo jsou jimi kontaminované, pro něž se nepředpokládá další využití. Mezi radioaktivní odpad může patřit i voda a další látky a materiály, s jejichž pomocí se z kontaminovaných povrchů odstraňovaly radioaktivní látky.

(Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

REGULAČNÍ OPATŘENÍ

Regulační opatření pro krizové stavy umožňující vládě ČR, krajským úřadům a ČNB zasáhnout v případě, že krizová situace vedoucí k vyhlášení krizového stavu nabude takové intenzity, že se naruší obvyklé tržní mechanismy a obvyklá funkce trhu ve smyslu optimálního „rozmístění zboží a služeb nezbytného charakteru“, jak územně ve vztahu k právnickým a podnikajícím fyzickým osobám, což by mohlo negativně ovlivnit způsob plnění mobilizačních dodávek, tak – za těžkých krizových situací – i individuálně ve vztahu k fyzickým osobám celého státu. Slouží ke snížení spotřeby nedostatkových surovin, výrobků a energií nebo usměrnění spotřeby v souladu s krizovými plány v případech, kdy krizová situace nabývá takového rozsahu, že běžné ekonomické nástroje nejsou při zajišťování nezbytných dodávek dostatečně účinné.

RIZIKO

Možnost vzniku ohrožení, mimořádné události nebo závažné havárie – jevu s odchylným výsledkem, následky od předpokládaného a chtěného cíle, které mohou s určitou objektivní pravděpodobností nastat během určitého období a za určitých okolností. Míra rizika je dána rozsahem možných odchylek a jejich četností vzniku v uvažovaném časovém období. Ke zvýšení rizika vzniku ohrožení, závažné havárie a nebezpečnosti prostorového rozmachu jejich dopadů může dojít v důsledku blízkosti dalšího objektu nebo zařízení, v němž je umístěna nebezpečná látka.

ŘÍZENÍ

Proces koordinování činností příslušníků určité složky (jednotek) organizační struktury, realizovaný jednotlivci (řídícími pracovníky, veliteli) za účelem dosažení určitých výsledků (cílů), které nelze dosáhnout individuální činností. Způsob efektivního využití zdrojů (lidských, technických, materiálních, finančních, informačních apod.) v zájmu dosažení cíle dané organizace.

SHROMAŽDIŠTĚ EVAKUOVANÝCH (OSOB, ZVÍŘAT A MATERIÁLU),

Shromaždiště evakuovaných představuje bezpečné místo dle možnosti chráněné před povětrnostními a dalšími vlivy.

SLOŽKY ZÁCHRANNÉHO INTEGROVANÉHO SYSTÉMU

Základní složky: Hasičský záchranný sbor, jednotky požární ochrany zařazené do plošného prostoru odpovědnosti obcí s rozšířenou působností jednotkami požární ochrany, zdravotnická záchranná služba a Policie ČR.

Ostatní složky: vyčlenění síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, ostatní a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Ostatní složky IZS poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání.

(In: Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.)

SLUŽBA PRO NOUZOVÉ ZÁSOBOVÁNÍ VODOU

(emergency water supply system; système de l'approvisionnement de secours en eau)

System určený k zásobování obyvatelstva vodou za krizových stavů, který vytváří podmínky pro zajištění hospodářské činnosti, provádění oprav a obnovy na vodohospodářských zařízeních, likvidaci havarijních úniků závadných látek do vod a půdy, včetně získávání nových zdrojů pitné vody z podzemních vod.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

SPRÁVA STÁTNÍCH HMOTNÝCH REZERV

Ústřední orgán státní správy v oblastech hospodářských opatření pro krizové stavy a státních hmotných rezerv. Zabezpečuje financování hospodářských opatření pro krizové stavy a financování obměny, záměnu, půjčku, uvolnění, nájem, prodej, skladování, ochraňování a kontrolu státních hmotných rezerv a podle požadavků krizových plánů i jejich pořizování. Správa plní další úkoly stanovené zvláštním právním předpisem. Tyto činnosti zajišťuje v součinnosti s ostatními ústředními orgány státní správy.

SPRÁVNÍ ORGÁN

Orgán státní moci výkonné, orgány územních samosprávních celků (viz zákon č. 128/2000 Sb., o obcích; č. 129/2000 Sb., o krajích; č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, všechny ve znění pozdějších předpisů), jiné orgány, právnické a fyzické osoby, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy.

SPRÁVNÍ ÚŘAD

Správním úřadem se rozumí ústřední správní úřad, krajský úřad a příslušný orgán obce, které podle zvláštního právního předpisu mají povinnost zpracovat krizový plán správní úřad, podřízený ústřednímu správnímu úřadu, který má působnost v rámci územního obvodu kraje.

(In: *Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.*)

STANOVIŠTĚ PRO INFORMOVÁNÍ O OSOBÁCH POSTIŽENÝCH MIMOŘÁDNOU UDÁLOSTÍ

Místo v prostoru mimo vnější zónu (bezpečnostní uzávěru) ve kterém se poskytují informace o osobách postižených mimořádnou událostí

STANOVIŠTĚ PRO INFORMOVÁNÍ SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Místo v prostoru mimo vnější zónu (bezpečnostní uzávěru) ve kterém se sdělovacím prostředkům poskytují informace o vzniklé mimořádné události a průběhu záchranných a likvidačních prací na místě zásahu.

STANOVIŠTĚ ŠTÁBU

Místo štábu velitele zásahu. Stanoviště určí velitel zásahu, a to obvykle v místě velitelského stanoviště. Stanoviště štábu musí být zabezpečeno proti neoprávněnému vstupu nepovolaných osob a před vlivem nepříznivých klimatických podmínek. Současně musí být zajištěn náhradní mobilní zdroj elektrické energie a prostředky k odstranění technických závad na zařízeních používaných pro činnost štábu.

STÁTNÍ HMOTNÉ REZERVY

Státní hmotné rezervy jsou vlastnictvím státu. Výdaje na jejich pořízení, ochranu a skladování se hradí ze státního rozpočtu. Z hlediska účelu se státní hmotné rezervy člení na hmotné rezervy a mobilizační rezervy.

STAV NEBEZPEČÍ

(state of danger; état (m) de danger (m))

Stav nebezpečí se jako bezodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému. Stav nebezpečí může být vyhlášen hejtmánem kraje, v Praze primátorem hl. m. Prahy. Stav nebezpečí lze vyhlásit na dobu nejvýše 30 dnů. Tuto dobu může hejtmán prodloužit jen se souhlasem vlády.

(Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

STAV NOUZE V ELEKTROENERGETICE

(Emergency state in the electricity sector; Situation (f) d'urgence dans les unités de production d'énergie électrique)

Je omezení nebo přerušení dodávek elektřiny na celém území ČR nebo její části v důsledku

- živelních událostí,
- opatření státních orgánů za nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu,
- havárií na zařízeních pro výrobu, přenos a distribuci elektřiny,
- smogové situace podle zvláštních předpisů,
- teroristického činu

Stav nouze pro celé území státu vyhláší provozovatel přenosové soustavy (právník osoba, která je držitelem licence na přenos elektřiny) v hromadných sdělovacích prostředcích a prostřednictvím prostředků dispečerského řízení. Stav nouze na určité části území státu vyhláší v regionálních sdělovacích prostředcích a prostřednictvím prostředků dispečerského řízení příslušní provozovatelé distribučních soustav (fyzická nebo právník osoba, která je držitelem licence na distribuci elektřiny).

(Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

STAV NOUZE V PLYNÁRENSTVÍ

(Emergency state in the gas sector; Situation (f) d'urgence dans les industries du gas)

Je omezení nebo přerušení dodávek plynu na celém území ČR nebo její části v důsledku

- živelných událostí,
- opatření státních orgánů za nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu,
- havárií na zařízeních pro výrobu, přepravu, distribuci a uskladňování plynu,
- dlouhodobého nedostatku zdrojů plynu,
- teroristického činu.

Stav nouze pro celé území státu vyhláší provozovatel přenosové soustavy (právnícká osoba, která je držitelem licence na přenos plynu) v hromadných sdělovacích prostředcích a prostřednictvím prostředků dispečerského řízení. Stav nouze na určité části území státu vyhláší v regionálních sdělovacích prostředcích a prostřednictvím prostředků dispečerského řízení příslušní provozovatelé distribučních soustav (fyzická nebo právnícká osoba, která je držitelem licence na distribuci plynu). (Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

STAV NOUZE V TEPLÁRENSTVÍ

(Emergency state in the heat production sector; Situation (f) d'urgence dans les unités de production d'énergie thermique)

Je omezení nebo přerušení dodávek tepelné energie na celém území státu nebo jeho části v důsledku

- živelní události,
- opatření státních orgánů za nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu,
- havárií na výrobních či rozvodných zařízeních,
- dlouhodobého nedostatku základních zdrojů, kterými jsou paliva, elektřina, voda,
- smogové situace podle zvláštních předpisů
- teroristického činu.

Stav nouze a jeho ukončení pro celé území státu vyhláší Ministerstvo průmyslu a obchodu, pro jeho část správní úřad vykonávající státní správu v dotčeném území prostřednictvím sdělovacích prostředků nebo jiným účinným způsobem.

(Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

STAV OHROŽENÍ STÁTU

(state of peril to the country/state of threat to the state;)

Stav ohrožení státu může na návrh vlády vyhlásit Parlament, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy. K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů.

(Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

Stav, kdy je ohrožení veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti ČR velkého rozsahu, zejména v souvislosti s ohrožením základních hodnot demokracie, svobody, násilnými akcemi subjektů cizí moci spojenými s použitím vojenských sil, rozsáhlými migračními vlnami, aktivitami mezinárodního zločinu a terorizmu, ohrožením ekonomické bezpečnosti ČR, ohrožení zdraví a životů, majetku a životního prostředí velkého rozsahu.

(In: *Bezpečnostní strategie ČR*, AVIS 1999, Praha)

STAV ROPNÉ NOUZE

(*oil emergency; crise (f) Petrovi*)

Stav vyhlášený nařízením vlády ČR v důsledku nedostatku ropy a ropných produktů v případech kdy průměrný měsíční dovoz ropy a ropných produktů do ČR je natolik snížen oproti průměrnému měsíčnímu dovozu v předcházejícím kalendářním roce nebo lze důvodně očekávat takové jeho snížení, že nepříznivé následky z toho plynoucí nelze odstranit bez přijetí regulačních opatření jejich spotřeby a výdeje nouzových zásob.

(Zákon č. 189/1999 SB., o nouzových zásobách ropy, o řešení stavů ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

STUPEŇ POPLACH INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

Předurčení potřeby sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce v závislosti na rozsahu a druhu mimořádné události a úrovni koordinace složek při společném zásahu.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

STUPNĚ POVODŇOVÉ AKTIVITY

I.stupeň – stav bdělosti – nastává při nebezpečí povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí, přičemž za nebezpečí povodně se považuje:

- na vybraných vodočtech hlásné povodňové služby dosažení určitého vodního stavu (např.: výška hladina řeky Bečva – Dluhonice 370 cm),
- náhlé tání podle meteorologické předpovědi,
- srážky velké intenzity na malých povodích (přivalové deště).

Uvede se do činnosti hlídková služba, ověří se dosažitelnost povodňové komise, dostupnost techniky, materiálů a zásob, připraví se vše potřebné pro činnost jednotlivých orgánů.

II.stupeň – stav pohotovosti – vyhláší se v období vlastní povodně na základě údajů hlídkové služby a předpovědních zpráv a hlásné služby Českého hydrometeorologického ústavu nebo na návrh správců vodních toků, přičemž za povodeň se považuje:

- na vybraných vodočtech hlásné povodňové služby dosažení určitého vodního stavu (např. výška hladiny řeky Bečva – Dluhonice 450 cm),
- přechodné výrazné stoupnutí hladina vodního toku, při kterém hrozí jeho vylití z koryta, které může způsobit škody,

- přechodné výrazné stoupnutí vodního toku, při kterém se voda z koryta již rozlévá a může způsobit škody,
- přechodné výrazné stoupnutí vnitřních vod, tj. vod, které se vyskytují na území chráněném vodohospodářskými díly a které v souvislosti s povodní nemohou odtékat přirozeným způsobem při zvýšeném vodním stavu v recipientu, které je způsobeno extrémním přítokem v důsledku zvýšeného vodního stavu v recipientu,
- přechodné stoupnutí hladina toku při současném chodu ledů,
- výrazné stoupnutí hladina na vodních dílech, při kterém může být ohrožena stabilita tohoto vodního díla.

Svolává se povodňová komise, vyhlásí se dosažení stupně povodňové aktivity, uvede se do činnosti hlásná služba, stanoví se režim zasedání povodňové komise apod.

III.stupeň – stav ohrožení – vyhláší se při:

- dosažení určeného vodního stavu na vybraných vodočtech hlásné a povodňové služby (např. výška hladiny řeky Bečva – Dluhonice 530 cm),
- bezprostředním nebezpečí škod v důsledku velkých vod,
- při vzniku škod v důsledku povodňové situace.

Je aktivována varovná služba, připravují se podmínky pro evakuaci, zahajují se zabezpečovací práce apod.

SUBJEKT HOSPODÁŘSKÉ MOBILIZACE

Dodavatel mobilizační dodávky může být jmenován rozhodnutím předsedy Správy státních hmotných rezerv subjektem hospodářské mobilizace. V odůvodněných případech na návrh odborně příslušného ústředního správního úřadu může být subjektem hospodářské mobilizace jmenován i dodavatel nezbytné dodávky, který ji zajišťuje pro stav ohrožení státu a válečný stav.

(In: Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.)

SYSTÉM HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY

Systém hospodářských opatření pro krizové stavy zahrnuje:

- systém nouzového hospodářství,
- systém hospodářské mobilizace,
- použití státních hmotných rezerv,
- výstavbu a údržbu infrastruktur,
- regulační opatření.

Přípravu hospodářských opatření pro krizové stavy organizují správní úřady.

(In: Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.)

SYSTÉM NOUZOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ

Systém nouzového hospodářství zabezpečuje, aby nezbytné dodávky pro

- uspokojení základních životních potřeb,
- podporu činnosti Hasičských záchranných sborů a havarijních služeb,
- podporu výkonu státní správy

probíhaly způsobem obvyklým pro období mimo krizové stavy.

(In: Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.)

SYSTÉM NOUZOVÉHO ZÁSOBOVÁNÍ VODOU

(emergency water supply systém;)

Souhrn orgánů, materiálních a technických prostředků organizací zajišťujících zásobování vodou a Služby nouzového zásobování vodou, prostředků uložených v zásobách Státních hmotných rezerv a prostředků dalších organizací uvedených v krizovém plánu příslušného správního úřadu a soubor přijatých organizačních opatření pro sladění jejich činnosti při zásobování pitnou vodou v krizové situaci, kdy běžný systém zásobování je částečně nebo zcela nefunkční.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

SYSTÉMOVÁ ANALÝZA

Analýza stavů určitého systému (též událostí, procesů, řešení úkolů), možností jeho chování, funkčnosti a struktury v důsledku vzájemného působení a ovlivňování určitými skutečnostmi (systémy), které nazýváme jeho systémovým okolím.

Systémová analýza je na rozdíl od analýzy systému, která směřuje dovnitř daného systému, orientována vně daného systému. Podstatou této analýzy je rozbor vlivu systémů, které tvoří okolí zkoumaného systému. Výsledkem systémové analýzy – rozboru musí být maximálně využít podpory systému okolí a maximálně snížit jeho vlivy záporné. Předpokladem úspěšné systémové analýzy je určit především záporné vlivy, příčiny a možnosti jejich vzniku. Z toho pak vyvodit opatření, která mohou negativní dopady příslušných systémů okolí zmírnit nebo je zcela vyloučit. Vyvozené závěry jsou v tomto případě z vyplývající analýzy potřebnou syntézou. Systémová analýza je při řešení problematiky všech druhů ohrožení nejdůležitější metodou jejich objektivního a také reálného teoretického rozpracování.

TÍŠŇOVÉ VOLÁNÍ

(*emergency call; l'appel d'urgence (m)*)

Tísňovým voláním se rozumí bezplatná volba čísel, která jsou stanovena v číslovacím plánu a uvedena v telefonních seznamech a která je nutno pro záchranu lidských životů, zdraví nebo majetku zpřístupnit.

Čísla tísňového volání jsou stanovena takto:

150 – Hasičský záchranný sbor ČR

155 – Zdravotní záchranná služba

158 – Policie České republiky

156 – Městská policie

112 – Jednotné evropské číslo tísňového volání (Hasičský záchranný sbor ČR)

(Zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

TYPOVÁ ČINNOST

(*model action activity;*)

Doporučující metodická norma o postupu složek IZS při záchranných a likvidačních pracích s ohledem na druh a charakter mimořádné události, na kterou navazují závazné interní předpisy jednotlivých složek IZS.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

TYPOVÝ PLÁN

(model action plan; plan (m) type)

Přílohová část; krizového plánu nezbytná ke zvládnutí krizové situace, kterou ústřední správní úřad podle své působnosti stanoví pro jednotlivé druhy krizových situací doporučené typové postupy, zásady a opatření pro jejich řešení.

(Nařízení vlády č. 462/2000 Sb. k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

TÝLOVÝ PROSTOR

Prostor určený pro provedení týlových činností (např. soustředění záložních jednotek, odpočinek a stravování, dálková doprava vody). Týlový prostor může být vyčleněn i mimo místo zásahu nebo vnější zónu, přitom místo pro odpočinek a stravování sil jednotek a složek integrovaného záchranného systému nemá být společné s jinými prostory a stanovišti.

UKRYTÍ OBYVATELSTVA

(sheltering in buildings; cachette pour la population)

Úkrytí obyvatelstva je využití úkrytů a jiných vhodných prostorů k ochraně obyvatelstva před účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem, chemickými nebo biologickými látkami a proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení. K tomuto účelu se využívají improvizované a stálé úkryty.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ÚKRYT

Uzavřená ochranná stavby poskytující ochranu osob a jednotek. Úkryty se budují zpravidla jako zapuštěné objekty v terénu a v podzemních podlažích domů. Podle stupně ochrany se dělí na úkryty jednoduchého, lehkého, těžkého typu.

ÚSTŘEDNÍ KRIZOVÝ ŠTÁB

(Crisis Central Staff; État (m) major de crise)

Pracovní orgán vlády ČR k řešení krizových situací, zařazený vládou ČR do systému BRS. ÚKŠ připravuje návrhy na řešení krizových situací BRS nebo v případě nebezpečí z prodlení přímo vládě ČR. Podle charakteru krizové situace jmenuje předseda vlády ČR a BRS, který rozhoduje o aktivaci ÚKŠ, předsedou ÚKŠ ministra vnitra nebo ministra obrany.

(Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, usnesení vlády ČR č. 813 ze dne 22. srpna 2001. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

Pracovní orgán Bezpečnostní rady státu pro zabezpečení řešení krizových situací. Zajišťuje operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření

přijímaných vládou a ústředními správními úřady k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklé krizové situace. Poskytuje podporu v činnosti orgánům krizového řízení územních správních úřadů a orgánům územní samosprávy. Spolupracuje zejména s Bezpečnostní radou státu a jejím sekretariátem, s Krizovým štábem Ministerstva obrany, Krizovým štábem Ministerstva vnitra, krizovými štáby ostatních ústředních správních úřadů a institucí s celostátní působností.

ÚSTŘEDNÍ NÁKAZOVÁ KOMISE

(Central Disease Control Commission; Commission centrale de /controle de/ contamination /contagion/)

Určená skupina pracovníků, kterou zřizuje ministr zemědělství v dohodě s ústředními orgány státní správy, jimž přísluší některé úkoly související s předcházením vzniku a šíření nebezpečných nákaz hospodářských zvířat jako jeho trvalý poradní orgán. (Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ÚSTŘEDNÍ POPLACHOVÝ PLÁN INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

(central alert plan of the integrated rescue system; plan (m) d'alerte central de Systeme de sauvetage intégré)

Dokument schválený ministrem vnitra pro povolávání vybraných sil a prostředků složek IZS při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací. (Vyhláška č. 328/2000 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ÚSTŘEDNÍ POVODŇOVÁ KOMISE

(Flood Central Start; Commission centrale pour les inondations)

Povodňový orgán, který řídí, kontroluje, koordinuje a v případě potřeby ukládá v celém rozsahu řízení ochrany před povodněmi v době povodně ohrožující rozsáhlá území, pokud povodňové komise ucelených povodí vlastními silami a prostředky nestačí činit potřebná opatření. (Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ÚSTŘEDNÍ SPRÁVNÍ ÚŘADY

(central administrative authority; autorité (f) administrative centrale)

Ministerstvo nebo jiný ústřední orgán státní správy. (Zákon ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

Ministerstva, správy a jiné správní úřady na jejich úrovni postavené.

ÚZEMNÍ SPRÁVNÍ ÚŘADY

Územní organizační celky zejména kraje a obce s rozšířenou působností, které jsou přímo řízené vyššími správními úřady.

VÁLEČNÝ STAV

(state of war; état (m) de guerre)

Stav vzniklý mezi nepřátelými stranami (státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva) vypuknutím ozbrojeného konfliktu, a to bez ohledu na to zda byla vypovězena válka. Ústava ČR jej definuje jako situaci, kdy je ČR napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. Válečný stav vyhláší Parlament České republiky.

(Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

VAROVÁNÍ

(warning; avertissement (m))

Souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících včasné upozornění obyvatelstva orgány veřejné správy na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost, vyžadující realizaci opatření na ochranu obyvatelstva a majetku. Zahrnuje zejména varovný signál, po jehož provedení je neprodleně realizováno informování obyvatelstva o povaze nebezpečí a o opatřeních k ochraně života, zdraví a majetku.

VELITEL ZÁSAHU

Osoba s velitelskou pravomocí, která při řešení mimořádné události koordinuje záchranné a likvidační práce v místě nasazení složek integrovaného záchranného systému a v prostoru předpokládaných účinků mimořádné události (na místě zásahu) a řídí součinnost těchto složek.

VELITELSKÉ STANOVIŠTĚ

Místo, odkud se řídí zásah. Velitelské stanoviště musí být zabezpečeno proti neoprávněnému vstupu nepovolaných osob a před vlivem nepříznivých klimatických podmínek. Jeho poloha se označuje ve dne červeným praporkem, v noci červeným světlem.

VEŘEJNÝ POŘÁDEK

(public order; ordre (m) public)

Souhrn společenských vztahů, které vznikají, rozvíjejí se a zanikají na místech veřejných a veřejnosti přístupných. Jsou upraveny právními i neprávními normativními systémy a jejich zachování je významné pro zajištění klidného a bezporuchového chodu společnosti.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

VĚCNÁ POMOC

(material aid; aide (f) / assistance (f) matérielle)

Poskytnutí věcných prostředků při provádění záchranných a likvidačních prací na výzvu velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce. Věcnou pomocí se rozumí též pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmána kraje nebo starosty obce. Srovnej: osobní pomoc.

(Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

VĚCNÝ PROSTŘEDEK

(material means; moyens (m, pl) matériels)

Movité a nemovité majetek ve vlastnictví státu, územních samosprávních celků, právnických a fyzických osob, který lze využít v mimořádných nebo krizových situacích, jakož i majetková práva k němu. Za movité věci se považují také všechny druhy vyrobených nebo zachycených přírodních energií. Za věcné prostředky se považují též služby, které se vyžadují od právnických a fyzických osob současně při využívání jimi poskytnutých věcných prostředků.

(In: Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

VNĚJŠÍ HAVARIJNÍ PLÁN

Dokument, v němž jsou uvedeny popisy činností a opatření prováděných při vzniku závažné havárie vedoucí ke zmírnění jejích dopadů, zejména scénáře odezvy na závažnou havárii, modifikované na místní specifika a případně i na časový souběh několika událostí v okolí objektu nebo zařízení.

(Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

VNĚJŠÍ ZÓNA

Prostor vymezený pro vedení zásahu; prostor ve kterém se omezuje volný pohyb osob a dopravních prostředků.

VNITŘNÍ HAVARIJNÍ PLÁN

Dokument, v němž jsou uvedeny popisy činností a opatření prováděných při vzniku závažné havárie vedoucí ke zmírnění jejích dopadů, zejména scénáře odezvy na závažnou havárii, modifikované na místní specifika a případně i na časový souběh několika událostí uvnitř objektu nebo u zařízení.

(Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších

opatření s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu

VOJENSKÝ ZÁCHRANNÝ ÚTVAR

Samostatná součást armády, která je určena k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany a která se připravuje k plnění úkolů civilní ochrany pro dobu válečného stavu v souladu s I. Dodatkovým protokolem z roku 1977 k Ženevským úmluvám o ochraně obětí ozbrojených konfliktů z roku 1949. V čele vojenského záchranného útvaru je velitel.

(Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

VÝBOR PRO CIVILNÍ NOUZOVÉ PLÁNOVÁNÍ

(Civil Emergency Planning Committee; Comité (m) de planification de l'urgence civile)

Stálý pracovní orgán BRS pro koordinaci a plánování opatření k zajištění ochrany vnitřní bezpečnosti státu, obyvatelstva a ekonomiky, kritické infrastruktury, zabezpečování preventivních opatření proti použití zbraní hromadného ničení včetně řešení odstraňování následků jejich použití a koordinaci požadavků na civilní zdroje, nezbytné pro zajištění bezpečnosti ČR.

Poznámka: Oficiální název výboru NATO pro tuto problematiku zní: Comité pour l'étude des plans d'urgence dans le domaine civil

(Usnesení vlády ČR č. 461 ze dne 12. května 2004. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

VÝBOR PRO KOORDINACI ZAHRANIČNÍ BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY

Stálý pracovní orgán Bezpečnostní rady státu, který zabezpečuje vnitrostátní koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky ČR.

VÝBOR PRO OBRANNÉ PLÁNOVÁNÍ

(Defence Planning Committee; Comité (m) de planification de la défense)

Stálý pracovní orgán BRS pro koordinaci plánování opatření k zajištění obrany ČR a k zabezpečení vazeb na orgány obranného plánování NATO.

Poznámka: Oficiální název výboru NATO pro tuto problematiku zní: Defence Planning Committee (anglicky, Comité des plans de défense (francouzsky).

(Usnesení vlády ČR č. 813 ze dne 22. srpna 2001. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

VYROZUMĚNÍ

(notification; avertissement (m))

Souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících včasné předávání informací o hrozící nebo nastalé mimořádné události orgánům krizového řízení, právníkům osobám a podnikajícím fyzickým osobám podle havarijních plánů nebo krizových plánů.

Uvědomění orgánů krizového řízení, právnických a fyzických osob v souladu s havarijním nebo krizovým plánem (včasné předávání informací) o hrozící nebo nastalé mimořádné události.

VÝSTRAHA ČHMÚ

Mimořádná zpráva předpovědní povodňové služby, upozorňující na možnost výskytu nebo na výskyt extrémních meteorologických nebo hydrologických jevů, zejména extrémních srážek a výrazného vzestupu hladin vodních toků s překročením směrodatných limitů pro stupně povodňové aktivity. Informace jsou číslované a obsahují den a čas vydání, na jaké období jsou vydány a jakého území se týkají.

ZABEZPEČENÍ VODOU

Souhrn opatření, která zahrnují těžbu vody, úpravu vody a zásobování vodou obyvatelstva a zasahujících jednotek.

ZÁCHRANA

Okamžitá pomoc osobě, která je poraněná nebo je v nouzi, s cílem poskytnout první pomoc a dostat ji do bezpečí a k lékařskému ošetření.

ZÁCHRANNÉ PRÁCE

(rescue operations; travaux (m, pl) de sauvetage)

Činnosti k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin.

(Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

Činnost prováděná k záchraně životů, zdraví a majetku osob nebo k ochraně životního prostředí a vedoucí k přerušení nebo eliminaci příčin vzniku mimořádné události. Jsou to činnosti, které při zásahu složek integrovaného záchranného systému po oznámení vzniku nebo neodvratně se blížící mimořádné události je nutné provést v místě nasazení složek integrovaného záchranného systému nebo v místě předpokládaného účinku mimořádné události bezprostředně a nejpozději v okamžiku, kdy je to možné s ohledem na zdraví a životy zasahujících osob. Za záchranné práce se považují i činnosti, které umožňují vytvoření přiměřených bezpečnostních podmínek pro ochranu zasahujících osob.

(In: Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.)

ZÁCHRANNÝ SBOR

(rescue corps; corps (m) de sauvetage (m))

Jednotně organizovaný sbor k provádění a řízení záchranných prací při mimořádných událostech a krizových situacích (např. Báňská záchranná služba, Hasičský záchranný sbor ČR, Horská služba atd.).

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ZÁKLADNÍ FUNKCE STÁTU

(fundamental functions of the State; l'État principales /élémentaires/ fondamentales)

Činnosti státních orgánů, které jsou nutné k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, demokratických základů a mezinárodních závazků státu, práv a svobod občanů, jejich životů a zdraví, vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, majetkových hodnot a životního prostředí.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ZÁPLAVOVÁ ČÁRA

(flowage line /flood outlone/; ligne (f) de l'inondation)

Křivka odpovídající průsečnici hladiny vody se zemským povrchem při zaplavení území povodní.

(Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 236/2002 Sb., o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ZÁPLAVOVÉ ÚZEMÍ

(flood land; one (f) de l'inondation)

Území vymezené záplavovou čarou.

(Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 236/2002 Sb., o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ZÁPLAVOVÉ ÚZEMÍ NEJVYŠŠÍ ZAZNAMENANÉ PŘIROZENÉ POVODNĚ

(flood land of the highest recorded natural flood; zone (f) de l'inondation la plus haute marquée)

Území, které je vymezeno záplavovou čarou odpovídající nejvyšší historicky zaznamenané a dokumentované hladině vody při přirozené povodni.

(Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 236/2002 Sb., o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ZAŘÍZENÍ SYSTÉMU VAROVÁNÍ A VYROZUMĚNÍ

Soubor přístrojů předurčených pro varování a vyrozumívání obyvatelstva o předpokládané nebo vzniklé situaci formou akustického výstražného signálu nebo zvukové zprávy a jejich prvků zabezpečujících přenos těchto signálů a zpráv.

ZÁSObY PRO HUMANITÁRNÍ POMOC POSKYTOVANÉ V SYSTÉMU HOPKS

(humanitarian aid reserves; réserves (f, pl) pour l'aide (f) humanitaire)

Součást státních hmotných rezerv tvořená vybranými základními materiály a výrobky určenými po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzické osobě vážně materiálně postižené krizovou situací.

(Zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ZÁSoby PRO HUMANITÁRNÍ POMOC

Tvoří základní materiály a výrobky určené po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzickým osobám vážně materiálně postiženým. Vytváří se u Správy státních hmotných rezerv a jsou součástí mobilizačních rezerv. O jejich vydání pro použití v ČR rozhoduje předseda Státní správy hmotných rezerv na základě žádosti, o poskytnutí humanitárních zásob mimo území ČR rozhoduje vláda.

ZÁVAŽNÁ HAVÁRIE

(major accident; accident (f) grave)

Mimořádná, částečně nebo zcela neovladatelná, časově a prostorově ohraničená událost, která vznikla nebo jejíž vznik bezprostředně hrozí v souvislosti s užíváním objektu nebo zařízení, v němž je nebezpečná látka vyráběna, vede k bezprostřednímu nebo násilnému závažnému poškození nebo ohrožení života a zdraví občanů, hospodářských zvířat, životního prostředí nebo ke škodě na majetku, která přesahuje limity uvedené v příloze č. 3 k zákonu č. 353/1999 Sb.

(Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ZBRANĚ HROMADNÉHO NIČENÍ (ZHN)

(weapons of mass destruction /WMD/; armes (f, pl) de destruction massive /ADM/)

Souhrnný výraz pro jaderné zbraně, biologické zbraně a chemické zbraně. Jejich použití způsobuje masové ztráty osob, zničení materiálu a rozsáhlé škody v infrastruktuře.

(Názvoslovná norma chemického vojska NN 30 0101: 2002. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ZDROJ IONIZUJÍCÍHO ZÁŘENÍ

(Ionising Radiation Source;)

Látka, přístroj nebo zařízení, které může vysílat ionizující záření nebo uvolňovat radioaktivní látky.

(Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ZDROJ NÁKAZY

(source of infection;)

Člověk nebo zvíře přechovávající a většinou i vylučující infekční agens, které pak může být přímo i nepřímo přeneseno na vnímavého hostitele.

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ZÓNA HAVARIJNÍHO PLÁNOVÁNÍ

(emergency planning zone; zone (f) de planification de l'accident)

Území v okolí objektu nebo zařízení, v němž krajský úřad, v jehož územním obvodu se nachází objekt nebo zařízení, kde je umístěna nebezpečná látka, uplatňuje požadavky havarijního plánování formou vnějšího havarijního plánu a v němž zajišťuje veřejné projednávání stanovených dokumentů.

(In: Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úradech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ZÓNA OHROŽENÍ

Zónou ohrožení se rozumí prostor předpokládaného šíření mimořádné události, s důsledky na obyvatele nebo objekty (dle druhu vzniklých škodlivin zasahujících i vzdálené oblasti).

ZVLÁŠTNÍ POVODEŇ

Zvláštní povodeň vzniká poruchou na vodním díle (VD), která může vést až k jeho havárii včetně protržení hráze VD, a může vést ke vzniku povodňové až krizové situaci na území pod VD. Ohrožené území může výrazně přesahovat záplavová území a jejich rozsah se v takovém případě vymezí v krizovém plánu. Velký rozsah ohroženého území, značné destrukční účinky vzniklé povodňové vlny, nutnost zajistit včasné vyrozumění odpovědných orgánů, varování obyvatelstva a včasnou evakuaci obyvatel, zvířat a majetku z ohroženého území, vyžaduje krizové plánování a řízení a je řešeno plánem ochrany území pod VD před zvláštní povodní. Podrobnosti jsou ošetřeny typovým plánem.

ŽENEVSKÉ ÚMLUVY (NA OCHRANU OBĚTÍ VÁLKY)

Ženevské úmluvy byly sjednány a podepsány na Diplomatické konferenci, konané roku 1949 v Ženevě. Tvoří je tyto úmluvy:

- Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.
- Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři.
- Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci.
- Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války.

V roce 1977 k těmto úmluvám přibýly Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám, o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (I. Protokol) a Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám, o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní povahu (II. Protokol).

(In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

ŽIVELNÍ POHROMA

Mimořádná událost vzniklá v důsledku škodlivého působení přírodních sil.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

(environment; environment (m))

Vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.

(Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů. In: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu)

POUŽITÁ LITERATURA

§ 13 vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

§ 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., krizový zákon.

§ 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.

§ 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 240 Sb., krizový zákon.

§ 2 odst. 1 písm. k) zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.

§ 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.

§ 2 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

Bezpečnostní strategie ČR, AVIS, 2003 Praha.

Bezpečnostní strategie ČR, AVIS, 1999 Praha.

HORÁK, R., KRČ, M., ONDRUŠ, R., DANIELOVÁ, L. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*; LINDE Praha, 2004; ISBN 80-7201-471-4

KRATOCHVÍLOVÁ, D. *Ochrana obyvatelstva*; Edice SPBI Spektrum 42, Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Ostrava, 2005; ISBN 80-86634-70-1

Metodická pomůcka Ministerstva vnitra, kterou se doporučují zásady pro jednotné rozlišování a vymezení preventivních, záchranných, likvidačních a obnovovacích (asančních) prací spojených s předcházením, řešením a odstraněním následků mimořádných událostí

Nařízení vlády č. 462/2000 Sb. k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.

Názvoslovná norma chemického vojska NN 30 0101: 2002.

Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 168/1991 Sb.

Terminologický slovník pojmů a definic NATO, AAP-6: 2004

Usnesení vlády ČR č. 391 ze dne 10. června 1998, ve znění pozdějších usnesení

Usnesení vlády ČR č. 461 ze dne 12. května 2004.

Usnesení vlády ČR č. 813 ze dne 22. srpna 2001.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky,

Vojenská strategie ČR, AVIS 2001, Praha

Vyhláška č. 328/2000 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 236/2002 Sb., o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území

Vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 318/2002 Sb., o podrobnostech k zajištění havarijní připravenosti jaderných zařízení a pracovišť se zdroji ionizujícího záření a o požadavcích na obsah vnitřního havarijního plánu a havarijního řádu (ruší vyhlášku č. 219/1997 Sb.), ve znění vyhlášky č. 2/2004 Sb.

Vyhláška Státního úřadu pro jadernou bezpečnost č. 319/2002 Sb., o funkci a organizaci celostátní radiační monitorovací sítě.

Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích; ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích; ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů.

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 189/1999 SB., o nouzových zásobách ropy, o řešení stavů ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů.

Zákon č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech.

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky

Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky

Zákon č. 237/2000 Sb., o požární ochraně, ve znění zákona č. 67/2001 Sb.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů,

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních po krizové stavě.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů.

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů

Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů.

Zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv.

Zákon ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů.